

PEDAGOGIK FAOLIYATDA PSIXOLOGIYA SOHASINING O'RNI

Davletova Jumagul

Kegeyli tumani 23-maktab amaliyotchi psixologi

Annotasiya: *Ushbu maqolada Pedagogika sohasida psixologiyaning roli haqida mavzuni yoritib beramiz. Qisqacha bu maqolada Psixologiyaning-o'quvchilarga qanday o'rganishi, rivojlanishi va o'zini tutishi haqida tushuncha beradi, bu samarali o'qitish va o'rganish uchun juda muhimdir. U o'qituvchilarga o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun o'qitish usullarini, o'quv rejasini va sinfni boshqarish strategiyalarini moslashtirishga yordam beradi. Bundan tashqari, psixologiya talabalar taraqqiyotini baholash, o'rganishdagi qiyinchiliklarni aniqlash va talabalar muvaffaqiyatini qo'llab-quvvatlash uchun tadbirlarni amalga oshirish uchun vositalar va usullarni taklif qiladi.*

Kalit so'zlar: *Pedagogika, psixologiya, motivatsiya, metod, pedagogik faoliyat, ta'lim-tarbiya*

Аннотация: *В этой статье мы осветим тему о роли психологии в педагогике. Вкратце, эта статья дает представление о психологии-о том, как учащиеся учатся, развиваются и ведут себя-которая имеет решающее значение для эффективного обучения и обучения. Он помогает учителям адаптировать методы обучения, учебную программу и стратегии управления классом к различным потребностям учащихся. Кроме того, психология предлагает инструменты и методы для оценки успеваемости учащихся, выявления трудностей в обучении и выполнения действий для поддержки успеха учащихся.*

Ключевые слова: *Педагогика, психология, мотивация, метод, педагогическая деятельность, образование.*

Abstract: *In this article, we will cover the topic of the role of psychology in the field of Pedagogy. Briefly, this article will give you an idea of Psychology-how students learn, develop and behave, which is very important for effective teaching and learning. It helps teachers adapt teaching methods, curriculum and classroom management strategies to meet the diverse needs of students. In addition, Psychology offers tools and methods to*

assess student progress, identify learning difficulties, and carry out activities to support student success.

Key Words: *Pedagogy, psychology, motivation, method, pedagogical activity, education.*

KIRISH

Pedagogik faoliyatda psixologiyaning o'rni juda katta. Psixologiya, o'quvchi yoshlari o'rganish jarayonida, ularning o'qish va rivojlanishida, ota-onalarni va o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlashda juda muhimdir. Psixologik tushunchalar va metodlar, o'quvchilarning istiqbollari, muammolarini tahlil qilishda va ularga yordam berishda o'qituvchilar uchun ko'p qo'llaniladi. Psixologik tanqidiylik va maslahatlar, o'quvchilar va ota-onalar bilan ishlashda qo'llaniladi, shuningdek, o'quvchilar arasidagi munosabatlarni tuzatishda va o'quv jarayonini yanada samarali qilishda. Bo'yicha qilgan tadqiqotlar va tajriba psixologik metodlarni o'qituvchilar uchun yaxshi foydalanish imkonini beradi. Pedagogika va psixologiya bir-biri bilan chambarchas bog'liq, chunki odamlarning qanday o'rganishi, rivojlanishi va psixologik jihatdan o'zaro ta'sirini tushunish samarali o'qitish va o'rganish uchun zarurdir. Pedagogika psixologiyadan nima uchun foyda keltiradi:

O'quvchilarni tushunish: Psixologiya o'qituvchilarga o'quvchilarning kognitiv, hissiy va ijtimoiy rivojlanishini tushunishga yordam beradi. Talabalar qanday fikrlash, his qilish va o'zini tutishini bilish o'qituvchilarga o'qitishni individual ehtiyojlar va o'rganish uslublariga moslashtirishga imkon beradi.

Samarali ta'lim strategiyalari: Psixologik tamoyillar tabaqalashtirilgan ta'lim, faol o'rganish va hamkorlikda o'rganish kabi pedagogik strategiyalarni xabardor qiladi. Psixologik nazariyalarni qo'llash orqali o'qituvchilar qiziqarli va samarali ta'lim muhitini yaratishi mumkin.

Motivatsiya va jalb qilish: Psixologiya motivatsiya, o'z-o'zini tPedagogik faoliyatda psixologiyaning o'rni juda katta. Psixologiya, o'quvchi yoshlari o'rganish jarayonida, ularning o'qish va rivojlanishida, ota-onalarni va o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlashda juda muhimdir. Psixologik tushunchalar va metodlar, o'quvchilarning istiqbollari,

muammolarini tahlil qilishda va ularga yordam berishda o'qituvchilar uchun ko'p qo'llaniladi. Psixologik tanqidiylik va maslahatlar, o'quvchilar va ota-onalar bilan ishlashda qo'llaniladi, shuningdek, o'quvchilar arasidagi munosabatlarni tuzatishda va o'quv jarayonini yanada samarali qilishda. Bo'yicha qilgan tadqiqotlar va tajriba psixologik metodlarni o'qituvchilar uchun yaxshi foydalanish imkonini beradi. artibga solish va jalb qilish haqida tushuncha beradi. Pedagoglar ushbu bilimlardan ichki motivatsiyani rivojlantirish, o'sish tafakkurini rivojlantirish va o'quvchilarning o'quv jarayonidagi faolligini oshirish uchun foydalanadilar.

Xulq-atvorni boshqarish: Xulq-atvor psixologiyasini tushunish o'qituvchilarga sinfdagi xatti-harakatlarni samarali boshqarishga yordam beradi. Ijobiy mustahkamlash, xulq-atvorni o'zgartirish va nizolarni hal qilish kabi usullar ijobiy ta'lim muhitiga hissa qo'shadi.

Baholash va fikr-mulohazalar: Psixologik tamoyillar o'quv natijalarini to'g'ri o'lchaydigan va konstruktiv fikr-mulohazalarni ta'minlaydigan baholashni loyihalashda rahbarlik qiladi. Kognitiv psixologiya tamoyillariga mos keladigan baholashlar o'quvchilarga o'rganishni mustahkamlashga va ish faoliyatini yaxshilashga yordam beradi.

MULOHAZA VA NATIJALAR

Yuqoridagi fikrlarga tayangan holda pedagogning bolalarga nisbatan munosabatidagi emotsional qadriyatli yondashuvi uning munosabat uslubidagi motivatsion jihatlari, shuningdek, bir vaqtning o'zida uning o'quvchilarga bo'lgan munosabati jarayonida xulqiga ta'sir ko'rsatuvchi operatsional jihat bilan belgilanishini qayd qilish mumkin. Qator tadqiqotlarda esa o'qituvchi va o'quvchilarning pedagogik muomaladagi turli xil jihatlarni baholash holati ham o'rganilgan. O'qituvchiga nisbatan o'smirlarning talab va umidlari chet el psixologlari tomonidan tadqiq qilingan bo'lib, A.Djersildning izlanishlariga binoan bolalar quyida qayd qilingan xarakterga ega bolgan o'qituvchilarni afzal hisoblar ekanlar:

- 1) mehribon, quvnoq, javobgarlikni his qiluvchi, barqaror insoniy sifatli,
- 2) haqiqatgo'y, batartib, halol, boshqalarni hurmat ko'rsatadigan, tashkilotchilik sifatidagi;

3) boshqalar manfaatini o'ylaydigan, xalqparvar, sinf ishlarida o'quvchilarga erkinlik huquqini beruvchi, qiziquvchan, ishtiyoqli va ishchan;

4) yoqimli ovozli, umumiy yoqimtoylik qiyofasidagi o'qituvchi[2].

O'qituvchi eng avvalo o'quv-tarbiya jarayonida o'quvchilar faolligini oshirishni esdan chiqarmasligi, yuzaga kelgan muammolarni mustaqil yechishga o'rgatishi, o'quvchi tashabbuskorligi va ijodkorligi asosida o'zining kimligini namoyish etishiga yordamlashishi zarur. Buning uchun o'qituvchi shaxsiy hamda kasbiy sifat va fazilatlarni to'liq egallagan bo'lishi lozim, bunday o'qituvchilar o'quvchilar bilan ko'proq do'stona muloqotda bo'ladilar, o'zaro fikr almashadilar, mavzuga doir muammoni tahlil qiladilar va bir qarorga keladilar. O'qituvchi bu o'rinda butun e'tiborini mavzu mohiyatini o'quvchilarga singdirishga qaratib, o'quvchilar e'tiborini kechinmalarini va o'zlashtirish imkoniyatlarini alohida e'tiborga oladi. O'qituvchi shaxsiga xos bo'lgan bilimdonlik, ijodkorlik, mustaqillik hamda pedagogik faoliyati uchun mas'uliyat va javobgarlikni chuqur his etish o'quvtarbiya jarayoni samaradorligini ta'minlashning eng muhim omillaridir. Talabalarda kasbni egallashning shakllanishi ularda majburiyat va javobgarlik hissining tarkib topishi bilan bog'liqdir. Ularda ana shunday sifat va kechinmalar to'la shakllangan bo'lsa, bilimlarni egallash yoki kasbiy kamoloti uchun hech narsa to'siq bo'la olmaydi[4].

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, psixologiya pedagogikada zarur, chunki u o'quvchilarning qanday o'rganishi, rivojlanishi va ta'lim tajribasi bilan shug'ullanishi haqida qimmatli tushunchalarni beradi, bu esa o'qituvchilarga yaxshi natijalarga erishish uchun o'qitish va o'quv jarayonlarini optimallashtirish imkonini beradi. Psixologik faoliyatni pedagogikaga kiritish o'qitish va o'rganish tajribasini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ba'zi mashg'ulotlar turli xil o'rganish uslublarini tushunish, faol tinglash va empatiyani mashq qilish, ijobiy mustahkamlash usullarini qo'llash, diqqatni jamlash va stressni kamaytirish mashqlarini targ'ib qilish va sinfda qulay muhitni yaratishni o'z ichiga olishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Davletshin M.G. va boshqalar. «Yosh davrlar va pedagogik psixologiya». — T.: TDPU. 2009.
2. Karimova V.M., Sunnatova R.I., Tojibayeva R.N. Mustaqil fikrlash—T Sharq. 2000.
3. Nishanova Z.T. Mustaqil ijodiy fikrlash. — T.: Fan. 2003.
4. Халперн Д. Психология критического мышления. Питер. 2000.
5. Sulaymonov, J. B. (2021). IBN XALDUNNING „MUQADDIMA “ASARIDA JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR TALQINI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(4), 732-737.
6. Sulaymonov, J. B. (2021). ABU ZAYD ABDURAHMON IBN XALDUNNING „MUQADDIMA “ASARIDA DAVLAT TUSHUNCHASIGA YONDASHUVLAR TALQINI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(6), 9-14